

5042

بذنام خداوند جان آفرین

۲۵۵۵

۱

۴۸

فهرست

کتاب سوم

حوش نویسی

آموزش خط تحریری بر روش نستعلیق

گام به گام از مستدمات تا پیشرفته برای تمامی سطوح و پایه

تألیف و تدریس محمد حسین ازرقی

(۱)

همه حقوق محفوظ است

رارقى، محمد حسين، ۱۳۳۹ -	:	سندنامه
کتاب سوم خوشنویسى آموزش خط تحریرى به روش نستعلیق گام به گام از مقدمانی تا پیشرفته برای تمامی سطوح و پایه ها/ تالیف و تحریر محمد حسین رارقى.	:	عنوان و نام پدیدآور
فهر: انتشارات العطار، ۱۳۹۶.	:	مشخصات نشر
۴۸ص.	:	مشخصات ظاهری
978-600-7226-55-1	:	شابک
کتاب	:	وضعیت فهرست نویسی
خوشنویسى -- راهنمای آموزشی	:	موضوع
Calligraphy -- Study and teaching	:	موضوع
خط نستعلیق -- راهنمای آموزشی	:	موضوع
Writing, Nastaliq -- Study and teaching	:	موضوع
NK۰۳۲۹۸۹۳۳۱۶۱۲۳۶	:	رده بندى کنگره
۷۴۵/۶۱۹۹	:	رده بندى دیوبی
۴۸۹۷۹۴۵	:	شماره کتابشناسی ملی

عنوان: کتاب خوش نویسی / آموزش خط تحریری به روش نستعلیق / ۳

تألیف و تحریر: محمد حسین رارقى

نشر: العطار

چاپخانه: احسان

گرافیک: حسین کرمانی

نوبت چاپ: اول ناشر / پاییز ۱۳۹۸

قطع: وزیری

شمارگان: ۲۰۰۰

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۲۶-۵۵-۱

تمامی حقوق محفوظ است

به نام خداوند
جمیلِ دوستدار جمال

سر آغاز

خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد. خداوند زیبایی آفرین هستی را زیبا آفریده است و انسان را احسن مخلوقات و هم او گوهر جمال طلبی و جمال آفرینی را در وجود انسان به ودیعت نهاده است؛ بدین سبب است که آدمی هرچه ساخت، آن را با زیبایی آراست. زیبایی غذای روح است، بهجت آفرین است، دل انگیز است، حرکت زاست، کشش و کوشش ایجاد می کند.

تاریخ هنر و هنرمندی در سرزمین هنرخیز ایران نشان می دهد که ایرانیان، که هنر از دیرباز نزد آنان بوده است، به خط خام هم جامه ی جمیل هنر پوشانده اند و آن را برصدر نشانده اند. خط که درواقع وسیله ای است برای ایجاد ارتباط و انتقال پیام و تثبیت گفتار، به همت عالی هنرمندان آسمانی این دیار خلعت هنر پوشیده و خط شده است هنر خط و نوشتن خوش نویسی.

از زمره ی شاخه های پر بار هنر خوش نویسی خط شریف نستعلیق و محصول محبوب آن خط موزون شکسته ی نستعلیق است. خط نستعلیق خط ملی و رسمی ایران و حاصل ابداع و پردازش هنرمندان سترگی در طول هشت قرن است. خطی در اوج کمال و جمال که پاسخ گوی نیازهای اجتماعی و فردی، مادی و معنوی ما نیز هست. پس، بایسته است آن را بشناسیم، پاس بداریم، بیاموزیم و آموزش دهیم؛ چرا که هم هنری است جمیل و اعلا و هم وسیله ای است شکیل و کارا.

هستی ز قلم رقم پذیرفت زو شمع قلم فروغ گیر است
سروی است قلم به باغ ادراک سایه ز رقم فکنده بر خاک

درباره ی این مجموعه :

روندگان طریقت به نیم جو نخرند قباى اطلس آن کس که از هنر عاری است

در راستای ترویج و توسعه فعالیت های فوق برنامه که با رویکرد های امروزی در حوزه تعلیم و تربیت جایگاه خود را به تدریج باز می یابد ، آموزش خوش نویسی آن هم به شکل مستقل به طوری که بتواند بسیاری از مؤلفه های مثبت این گونه فعالیت ها را پوشش دهد بسیار مطلوب به نظر می رسد .

بر این اساس ، این مجموعه به همت بلند علاقه مندان به هنر خوش نویسی و احساس وظیفه سروران گرانقدر و مسئولان محترم در امر تعلیم و تربیت ، بر اساس یک طراحی آموزشی که حاصل تجربیات ممتد و آموزش های مستقیم در سطوح مختلف و استفاده از نظرات همکاران و اساتید این حوزه بوده است ، شش کتابچه خوش نویسی برای پایه های ابتدایی و به دنبال آن کتاب های مربوط به دوره دبیرستان با رعایت تمامی جوانب به لحاظ محتوایی و فنی ، تألیف ، تحریر و منتشر شده است .

اصلاح رسم الخط کتاب های درسی از شبه نسخ به شبه نستعلیق کمک بزرگی به اصلاح خط نسل جدید بوده است ولکن این تمام راه نیست بلکه لازم است به جهت کمال خط دانش آموزان و نیز اثرات مترتب برآن ، آموزش خوش نویسی به عنوان برنامه ای مستقل در مدارس اجرا شود تا این دو در پیوستگی باهم و هم پوشانی یکدیگر به هدف مطلوب برسند .

این مجموعه بر چند ویژگی استوار است :
اختصار - جامعیت - تنوع - محتوای مناسب - قابل اجرا حتی برای آموزگاران که آشنایی ویژه با خوش نویسی نداشته باشند - قابلیت امتزاج با برنامه های درسی و کلاس - برخورداری از طراحی آموزشی معطوف به مؤلفه های علمی و عملی .

شایان توجه آن که هرکتاب از این مجموعه به نوعی مقدمه و پیش نیاز کتاب بعدی است و لازم است کار توزیع کتاب و آموزش آن بر این مبنا باشد. همچنین جای آن است تا نظر علاقه مندان به خوش نویسی تحریری را به این نکته مهم جلب نماید که اصولاً خط تحریری در نهایت شکیل آزاد و روان از خوش نویسی سنتی محسوب می شود و اما لازمه رسیدن به آن مقصد عالی فراگیری اصول درست نویسی در خط نستعلیق است چرا که معتقدیم خط تحریری در هر صورت مبنایی نستعلیق می طلبد . از همین رو است که این مجموعه در دو بخش ارائه می شود ؛ بخش اول که شامل کتاب های دوره ی ابتدایی است برپایه ی نستعلیق کامل و در بخش دوم که مربوط به دوره دبیرستان می شود از الگوی خط شکسته ی نستعلیق که دارای سرعت و تحرک و انعطاف بیشتری است استفاده شده است تا هدف نهایی در آموزش خط تحریری به معنای حقیقی آن حاصل آید . بر وفق این مفهوم کتاب های خوش نویسی ابتدایی در واقع آموزش خط تحریری به روش نستعلیق محسوب می شوند .

«علیکم بحسن الخط ای دوستداران»

سخنی با مربیان :

کلید خرد را هنر شد عَلم کلید هنر چیست نوکِ قلم

- آموزش خط بر چهار پایه استوار است : سرمشق مناسب ، آموزش صحیح ، تمرین خوب و اصلاح مداوم .
- فرایند تهیه کتاب در مقابل اجرای آن سهم کمتری را داراست و اگر حسن توجه و همت ویژه‌ی علاقه‌مندان نباشد فراگیری بهینه به سرانجام نخواهد رسید .
- این مجموعه بر اساس حداقل تمرین تنظیم شده است . بدین سبب مناسب خواهد بود فراگیران قبل از یادگیری در دفتر جداگانه‌ای به تمرین بپردازند .
- برای دانش‌آموزان مستعد و مشتاق می‌توان از سرمشق‌های مکمل نیز استفاده نمود .
- همانگونه که توجه به تفاوت‌های فردی در هر امری لازم است در این عرصه هم به جد بایستی این مهم مورد عنایت باشد .
- از جمله اصول اساسی در آموزش خط ، اصلاح مداوم و مستمر است . جدای از مربیان این رشته که آشنا به اصول و روش‌ها می‌باشند ، همکارانی که آمادگی اصلاح کار را ندارند حداقل به طور کلی انجام درست و متناسب کار را به وجهه مؤثر مدیریت کرده و زیر نظر داشته باشند .
- آموزش خط هنگامی نتیجه‌بخش خواهد بود که جنبه کاربردی پیدا کند ، بر این مبنا شایسته است که آموخته‌ها در کلیه کارهای نوشتاری ، حتی املا، مورد استفاده قرار گیرد و نبایستی بدلیل احتمال اشتباه و پریشانی‌های اولیه اصل کار را رها کرد .
- بدلیل استفاده از شکل‌های مختلف قلم‌های چوبی در کتاب‌ها و نیز تنوع اشکال نوشتاری در رسانه‌ها ، معمولاً دانش‌آموزان دچار چندگانگی و پریشانی در نوشتار می‌شوند ؛ لذا ، بایسته است بهنگام و به موقع پایه‌های خط خوش به شکل صحیح گزیده شود تا این بنا تا ثریا کج نرود .
- آموزش پویا به عوامل متعددی بستگی دارد از آنجا که فراگیری خط خوش فرایندی نسبتاً طولانی را در بر می‌گیرد و نیاز به صبوری دارد و با آهستگی قرین است . استفاده از روش‌های که موجب تقویت انگیزه و افزایش ذوق و شوق و جلب و جذب دانش‌آموزان برای حرکت مستمر و پیشرفت می‌شود از اهمیت بسزایی برخوردار است ؛ روش‌هایی مانند : ارائه نمونه‌های موفق ، بیان داستان‌ها و خاطرات مرتبط ، تشویق کلامی و مکتوب ، برگزاری مسابقات ، اهدای جوایز ، برنامه‌های خوش نویسی گروهی و ...
- طُرفه آن که یادگرفتن خط تحریری تقریباً برای تمامی افراد حتی کسانی که خود را کاملاً بی استعداد می‌دانند امکان‌پذیر است . بدیهی است کسانی که مستعد ترند سریع تر و راحت‌تر به مقصد می‌رسند . خوش نویسی علاوه بر وجه هنری خود که بیشتر در خط درشت مطرح است ؛ بیشتر یک مهارت است و مهارت‌ها دست یافتنی هستند .
- نکاتی در حد ظرفیت برنامه در ابتدای هر درس آمده است . توجه به آنها و توجیه و توضیح هر کدام می‌تواند یادگیری را سریع تر و دقیق تر و ماندگار تر کند .

- مریبان بایستی تفاوت تمرین و مشق خوش نویسی را با مشق و تکلیف مرسوم برای دانش آموزان به روشنی توضیح دهند. تمرین خوش نویسی بایستی مشق عشق و ذوق باشد.

- استفاده از روش هایی که یادگیری را سهل می سازد نیز بسیار کارساز خواهد بود برای نمونه به چند مورد اشاره می شود:

روش تقطیع حرکات: مادر، کوا، یی، یی، لب لب و....

- درشت نویسی : ااا، ررر، ژژژژ،

- استفاده از آموخته های قبلی: ف (و ب)، ل (ا ن)، ق (و ن)، ع (ح)، فکر (فا بر)، یک (ما ب)، مگر (ا بر)

(آنچه یک دیدن کند ادراک آن سالها نتوان نمودن با بیان)

- روش رو اندازی: (می توان کاغذ های نازک را روی سرمشق قرار داد و روی انباشق کرد).

- امید است همکاران معزز با استقبال از اجرای این برنامه همتی بایسته مبذول فرمایند و یادگاری ماندگار و ثمر بخش از خود به جای گذارند.

به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان

پروردگارا ، اکنون که می توانم کتاب خوش نویسی سوم را آغاز کنم.

تو را شکر می گویم و از تو می خواهم که مرا یاری کنی تا در انجام تمرینات آن موفق باشم.

خدایا ، مرا یاری کن تا در راه رضای تو گام بردارم و قدر شناس.

همه‌ی کسانی باشم که به من علم و هنر و عمل به آن را می آموزند.